

**MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 28/2012 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksista yhteisen strategiakehyksen mukaisiksi yhteisiksi säännöiksi sekä koheesiopolitiikan asetusehdotuksiksi ohjelmakaudelle 2014—2020 (koheesiopolitiikan asetuspaketti)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 12 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt työ- ja elinkeinoministeriön perusmuistion 8.10.2012 koheesiopolitiikan lainsäädäntöpaketistä tiedoksi. Lisäksi suuri valiokunta on lähettänyt jatkokirjelmän 2. TEM 25.10.2012 komission ehdotuksista yhteisen strategiakehyksen mukaisiksi yhteisiksi säännöiksi sekä koheesiopolitiikan asetusehdotuksiksi ohjelmakaudelle 2014—2020 (koheesiopolitiikan asetuspaketti) asiassa U 72/2011 vp maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö Heikki Aurasmaa, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Sirpa Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Juha Ruippo, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon MmVL 7/2012 vp. Lisäksi valiokunta on antanut asiasta valiokunnan kannanoton MmVP 41/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Yhteenveto neuvottelutilanteesta

Koheesioasetuspakettia on käsitelty yleisten asioiden neuvostossa 24.4. 26.6. ja 16.10.2012 osittaisen yleisnäkemyksen saavuttamista varten seuraavien osakokonaisuuksien osalta (partial general approach, PGA): ohjelmatyö, ennak-

koehdot, hallinto ja valvonta, seuranta ja arviointi, tukikelpoisuus, suurhankkeet, temaattinen keskittäminen, rahoitusinstrumentit, tuloa tuottavat toimet ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, tulosperusteisuus ohjelmisissa (pois lukien suoritusvaraus), tiedotus ja viestintä sekä tekninen tuki, EAY-asetus (ilman ulkorajayhteistyötä), alueellinen kehittäminen,

MFF:n ulkopuoliset rahoituskysymykset, maa-kohtaiset suositukset ja indikaattorit.

Merkittävät keskeneräiset asiaryhmät koheesiolainsäädännössä liittyvät yhteiseen strategia-kehukseen (Common Strategic Framework), varainhoitoa koskeviin keskeisiin periaatteisiin sekä Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) koordinoimiseen ulkorajainstrumenttien (ENI, IPA) kanssa. Lisäksi puheenjohtajamaa Kyproksen neuvoston työryhmän työsuunnitelmaan syksyille sisältyy ESR-asetuksen ja EAY-asetuksen kokonaisluku. Lisäksi käsitellään yleisasetuksen johdanto-osa, loppumääräykset ja siirtymäsäännökset sekä komitologiaa ja delegoituja säädöksiä koskevat asiat. EAYY-asetusehdotuksen käsittelyä ei ole vielä aloitettu. Lisäksi ennen ohjelmakauden alkua 1.1.2014 käsitellään vielä luonnoksia komission delegoituiksi säädöksiksi sekä täytäntöönpanoasetuksia. On ar-

vioitavissa, että koheesioasetuspaketin lainsäädäntöprosessi saatetaan päätökseen kesäkuussa 2013 lukuun ottamatta asetuspaketin nojalla annettavia delegoituja ja täytäntöönpanosäädöksiä. Puheenjohtajamaa Kypros on käynnistänyt trilogin EP:n ja komission kanssa koskien ohjelmoinnin asiaryhmää, joka on jäsenmaiden ohjelmavalmistelun kannalta kaikkein keskeisin. Trilogi jatkuu keväällä 2013 Irlannin puheenjohtajuuskaudella.

Valtioneuvoston kanta

Suomen aiemmat kannat ovat voimassa täsmennettyinä viimeisimmässä U 40/2011 vp jatkokirjeessä esitetyillä monivuotisen rahoituskehyyksen neuvottelulaatikkoon liittyvillä koheesiopolitiikan lainsäädäntöpakettia koskevilla kannoilla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston 2. jatkokirjelmään sisältyvässä perusmuistiossa on yhteenveto neuvottelutilanteesta. Valtioneuvoston aiemmat kannat ovat voimassa täsmennettyinä viimeisimmissä U 40/2011 vp jatkokirjeissä esitetyillä monivuotisen rahoituskehyyksen neuvottelulaatikkoon liittyvillä koheesiopolitiikan lainsäädäntöpakettia koskevilla kannoilla. Niiden osalta valiokunta korostaa sitä, että alue- ja rakennepolitiikassa valiokunta pitää erityisen tärkeänä Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden huomioimista. Puheenjohtajan ehdotuksessa Itä- ja Pohjois-Suomen saama harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus on nostettu keskusteltavaksi osana neuvottelulaatikkoon. Komissio ehdottaa tuen tasoksi 20 euroa/asukas/vuosi nykyisen kauden tason ollessa 35 euroa/asukas/vuosi. Valiokunta katsoo, että Suomen tavoitteena tulee olla pysyvien olosuhdehaittojen huomioiminen turvaamalla pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus ja asemoimalla Itä-Suomi soveliaimpaan tukiluokkaan. Itä-Suomi onkin puheenjohtajan ehdotuksessa siirretty siirtymä-

alueluokasta kehittyneiden alueiden luokkaan, mikä on erittäin myönteistä. Suomelle on välttämätöntä, että puheenjohtajan esittämä ratkaisu säilyy myös osana loppuratkaisua.

Valiokunta uudistaa aikaisemmissa lausunnoissaan 14.12.2011 (MmVL 19/2011 vp — E 85/2011 vp) ja 29.3.2012 (MmVL 7/2012 vp — U 72/2011 vp) asiassa lausumansa. Jäljempänä valiokunta lisäksi täydentää edellä mainittuja lausuntojaan.

Hallinnon ja valvonnan osalta valiokunta pitää tärkeänä sitä, että kaikki Manner-Suomessa toteutettavat ohjelmat voisivat toimia ilman keinotekoisia aluerajoja, jolloin kansallisesti ja alueiden välillä voidaan toteuttaa helpommin laaja-alaisia ja merkittäviä yhteishankkeita.

Valiokunta pitää välttämättöminä toimenpiteitä, joilla myös kevennetään itse ohjelmatyöhön ja seurantaan liittyvää hallinnollista raskautta. Kaikissa ohjelmissa tulee sallia yksinkertaiset ja joustavat menettelyt. Maaseuturahastossa ollaankin ottamassa käyttöön yleisasetuksen mukaisia yksinkertaistettuja rahoitusmenettelyitä tulevan kauden alussa. Toisaalta valiokunnal-

le toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että komission syyskuun esityksissä yksinkertaistamista, esimerkiksi arvonlisäveron palautusta, koskevat esitykset poikkeavat nykykaudesta ja voivat aiheuttaa ongelmia erityisesti infrastruktuurihankkeita toteutettaessa.

Valiokunta katsoo edelleen, että suoritusvaaraus kaikkien rahastojen osalta tulee olla vapaaehtoista. Maamme neuvottelukantaa ei tässä suhteessa tule mitenkään muuttaa. Maaseuturahaston ohjelmatyö ja viimeisten vuosien rahoitus voi vaarantua, mikäli 5 prosenttia kehyyksestä jätetään uudelleen ohjelmoitavaksi vuonna 2019.

Temaattisen keskittämisen osalta komission kanta on se, että Suomi ei voi toteuttaa esitettyä mallia, jossa pohjoisilla harvaan asutuilla alueilla on mahdollista kohdistaa toimia mm. saavutettavuuden parantamiseen. Komission ilmeisen negatiivinen suhtautuminen Pohjois- ja Itä-Suomen saavutettavuuteen ja tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen liittyvien infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen on pohjoisen harvaan asutun alueen erityishaasteiden kannalta erittäin huono asia. Valiokunta toteaaakin, että näiden toimien mahdollistaminen on Pohjois- ja Itä-Suomen alueille välttämätöntä. On oletettavissa, että esim. maaseutualueiden laajakaistayhteyksiä ei vielä vuoteen 2015 mennessä saada tavoitteiden mukaisesti toteutettua. Jo tämän vuoksi on sekä elinkeinojen että asukkaiden kannalta tärkeää, että tämä mahdollisuus on olemassa kauden 2014—2020 EAKR -rahoituksella.

Valiokunta katsoo, että yhteisen strategiakehyksen tulee olla riittävän väljä, jotta se jättää liikkumavaraa kansallisille valinnoille kumppanuussopimuksen laadinnan puitteissa. Neuvottelujen lähtökohtana on oltava nimenomaan ne alueelliset tarpeet ja haasteet, joihin Suomessa yhteisen strategiakehyksen rahastojen toimilla nähdään parhaiten saavutettavan tuloksia.

Valiokunta korostaa sitä, että EU:n rakennerahastovaroilla on ollut Suomessa merkittävä rooli talouden rakennemuutoksessa, kilpailukyvyn ja osaamisen vahvistamisessa sekä työllisyyden lisäämisessä. Näitä toimia on rahoitettu sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimesta. Suomessa on lähdetty valmistelemaan yhtä monirahastoista ohjelmaa, jonka etuna on tiiviimpi yhteensovitus EAKR- ja ESR-rahoitteisessa kehittämistoiminnassa. Seuraavalla ohjelmakaudella vuosina 2014—2020 on voitava tarpeellisessa määrin säädellä näiden rahastojen välisiä osuuksia aluelähtöisten kehittämispainopisteiden mukaan. Tässä suhteessa komission esitys Euroopan sosiaalirahaston ennalta määritetystä osuudesta ei tue aluelähtöisen kehittämistyön periaatetta. Jäsenvaltioiden kesäkuussa 2012 saavuttamassa osittaisessa yleisnäkemyksessä tulisi Suomessa ESR-tavoitteiden osuuden olla 45—50 prosenttia jäsenmaan kehyyksestä (nuoriso, työllisyys, tietotaito ja sosiaalinen osallisuus) maiden erilaiset tarpeet ja olosuhteet huomioon ottaen.

Suomen liittymissopimukseen sisältyvä pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus on Suomen keskeisin edunvalvontakysymys tulevaa ohjelmakautta silmällä pitäen. EU:n rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa on kokonaistasona ja Suomen nettomaksuasemaa tarkasteltaessa myös osana kokonaisuutta huomioitava Suomen rakennerahastovarojen ja maaseudun kehittämissäpolitiikan varojen ennakoitua suuremmasta pienenemisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia ja erityisesti sitä,

- etteivät kumppanuussopimukselle asetettavat edellytykset saa vaarantaa yksittäisten ohjelmien hyväksymisaikatauluja ja toteutumista,

- että ehdotus suoritusvarauksesta poistetaan maaseudun kehittämisrahaston osalta, koska se hankaloittaa ohjelman hallinnointia ja vaarantaa, todennäköi-

MmVL 28/2012 vp — U 72/2011 vp

sesti estää, ohjelmaan saatavan EU-rahoituksen täysimääräisyyden,

- että rakennerahastokaudella 2014—2020 Suomen saama suhteellinen rahoitusosuus säilyy vähintäänkin nykytasolla tai ainakin nyt olevalla euromääräisellä tasolla,

- että Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteet tulee huomioida turvaamalla pohjoisen harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus ja asemoimalla Itä-Suomi soveliaampaan tukiluokkaan ja

- että ohjelmatyötä yksinkertaistetaan ja selkeytetään.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Anne Kalmari /kesk
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Timo V. Korhonen /kesk
jäs.	Heikki Autto /kok	Jari Myllykoski /vas (osittain)
	Markku Eestilä /kok (osittain)	Mats Nylund /r
	Satu Haapanen /vihr	Janne Sankelo /kok
	Lasse Hautala /kesk	Arto Satonen /kok
	Reijo Hongisto /ps	Katja Taimela /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius
valiokuntaneuvos Jaakko Autio.